

Geachte Mijnheer de Vice-Eerste-Minister,
Geachte Mijnheer de Minister van Staat,
Geachte Mijnheer de Burgemeester,
Geachte dames en heren, in al uw graden en hoedanigheden,
Beste zusters en broeders,

2017 is voor protestantse kerken wereldwijd een bijzonder jaar. Het gedenkjaar van de 16^{de} eeuwse Reformatie. Dat wordt her en der in protestantse middens ook wel eens aangeduid als het 'Jubileumjaar'. Daar heb ik het moeilijk mee. Het woord jubileum is mij teveel. Ik ben er - op gezonde wijze, hoop ik - fier op protestant te zijn, maar ik denk niet dat er ook maar één Reformator is die gelukkig zou zijn met een 'Jubileumjaar'. De bedoeling was om de éne Kerk te her-vormen. Niet om er een andere naast te bouwen.

Het is veelzeggend dat tot op de dag van vandaag, veel protestantse kerken (althans deze van 'mijn' VPKB) elk jaar op 31 oktober - de dag waarop, althans zo gaat het verhaal, Maarten Luther een academisch debat wilde forceren en daartoe 95 stellingen op de slotkapel van Wittenberg spijkerde - Hervormingsdag vieren.

Let op het woord: her-vorming. Het gaat niet om een schisma, een scheiding of afscheiding. We vieren ook niet de geboorte van het protestantisme.

Nee, om te beschrijven wat er gebeurd is en wat ook deze streek hier, waar wij vandaag zijn, zo heeft getekend, gebruiken we het woord 'hervorming'. En dat doen we al vijf eeuwen lang. Dat zegt veel over onze houding vandaag in de oecumene, een open houding die doorloopt tot in de interreligieuze en interlevensbeschouwelijke dialoog.

Geen jubileum. In dit Refo-jaar 2017 gaat het om een *indirecte* vreugde. Ik ben blij en - als gezegd - fier protestant te zijn, maar dan omwille van *het Evangelie*, dat onder het stof vandaan werd gehaald.

Parallel daaraan werd de mens in vrijheid gezet. Je mocht een individu zijn, niet bemoederd maar zélfverantwoordelijk, zonder voogdij, vrijheid van meningsuiting, gewetensvrijheid, ieder vrij in haar/zijn eigen keuze. Het is vanuit cultureel en historisch perspectief goed om te beseffen dat de Reformatie een enorme stimulans betekende voor de emancipatie van de mens als ego. In het begin van de 16de eeuw, toen zowel het uiteenvallen van de Staat begon, alsook ook de éne Kerk scheuren begon te vertonen, kortom het heilige Roomse Rijk langzaam begon te wankelen, viel het 'ons', viel het 'wij' uiteen. De Kerkhervormers verplaatsten het accent - wat religie betreft - van de gemeenschap naar de mens als individu. Ze deden dat als kinderen van hun tijd. Het is niet toevallig dat juist midden in de tijd van de Renaissance - met als devies « terug naar de bron » - heel Noord-West Europa het motto hoorde «

Sola Scriptura », dus « terug naar de Schrift, het bronboek ». En dat mag je zélf lezen. Eigen keuze's maken. Moeiteloos laat zich de stelling verdedigen dat het protestantisme de rationele modaliteit is van het christendom. Rationeel is wat anders dan « koud ». Geloven raakt ons allen in het hart, heeft te maken met gevoelens, emoties, diepe liefde. Maar in het protestantisme heeft de aandacht zich verschoven van voelen naar denken, van mysterie naar theorie/nadenken, van rite naar het woord, en van het zich buigen voor dé waarheid naar het gezamenlijk discussiëren, het open debat. En daarbij is elk individu van belang, ieders mening is welkom en nodig. We leven van de tegenspraak.

Zo bevinden we ons als Verenigde Protestantse Kerk in België, in dit gedenkjaar van de Reformatie. Met een volledig democratische beleidsstructuur. En zo'n beetje iedereen op elk niveau werd tot die taak/functie verkozen. Er is geen centraal leergezag. Niemand heeft dé waarheid. Er rest ons slechts één ding : discussiëren, elkaar bevragen, uitdagen, debatteren, opdat - gevoed en verrijkt door de discussie, de argumenten, de verwoorde gevoelens - elkeen zijn eigen onderscheiden conclusies trekt. Wij hebben een mooie kerk, uiterst eigentijds, gelijkwaardigheid vrouw-man, homoseksualiteit is geen hindernis voor het predikantschap. Altijd op zoek, open, niet gebetonneerd, onderling verschillend, er is keuze.

Ieder is zelf verantwoordelijk, ieder leeft voor het aangezicht van God een uniek leven, unieke situatie. Dat is héilige grond, daar blijft een ander af. Kerkzijn betekent elkaar omgeven, materiaal aanrijken, door discussie en debat verrijken opdat ieder welbewust, in haar/zijn volstrekt unieke leven haar/zijn eigen keuze kan maken. Dat is een vrucht van de Hervormingsbeweging.

Persoonlijk acht ik de grootste en meest kostbare erfenis van de 16^{de}-eeuwse Reformatie de grondhouding, die van openheid. Onze eigenheid, onze eenheid zit niét in het passieve *aanvaarden* van diversiteit. Onze eenheid zit in het *onontbeerlijk* achten van verschillen. Zonder de ander die anders is, anders denkt, anders doet, besta ik niet, ben ik niet, ben ik niets. Vershillen maken inherent deel uit van de eenheid. Uiteraard, er zijn grenzen. De grens komt in zicht zodra er een absolute waarheidsclaim opduikt, een exclusieve waarheidsclaim, die inhoudt dat de ander vindt dat ik precies moet worden, doen en denken als hij of zij, met hetzelfde godsbeeld en identieke visie op de wereld. Dan is er geen ruimte meer voor samen, en dus is er geen kerk.

We zijn een erg divers, ja zelfs zeer bont gezelschap. U zult begrijpen: België is het perfecte land om er VPKB te zijn. Dit prachtige, uitdagende, meertalige, politiek complexe, vol gevoeligheden zittende, veelkleurige land waaraan de VPKB zoveel te danken heeft. En waar wij zo goed in passen. De aandacht ligt, kort gezegd, meer op het samen dialogeren dan op het verfijnen / aflijnen van de eigen confessie.

Ik houd een toespraak, geen lange lezing. Daarom noem ik u tot slot twee terreinen, waarop onze huidige VPKB in onze Belgische en Europese samenleving een belangrijke rol móét spelen. Vorige week was ik bij een groot evenement van onze grote protestantse zus, de Evangelische Kirche Deutschland, nam in Koblenz deel aan een podiumdiskussie en kreeg de vraag wat 'mijn' kerk (kerkje, 0,7 % van de Belgische populatie) kan bijdragen aan en binnen Europa.

Wel, allereerst om alles te doen wat maar mogelijk is om een gemeenschappelijk project te promoten. Een sàmen. Dat is van vitaal belang. We zien overal om ons heen, op diverse terreinen, hoe groepen mensen zich terugtrekken in een, zoals dat in het Frans zo treffend heet, 'un replie identitair'. We zien het overal om ons heen gebeuren, uit angst, of omwille van vermeend en kortzichtig economisch belang. In ons land, in Europa, over de grote plas. Regio's, zelfs hele landen zijn op zoek naar wie ze zijn. Luid klinkt de roep om het gemeenschappelijke project te verlaten. Met de idee dat daar het heil ligt, dàn zal het beter gaan. En zoals dat zo vaak gebeurt - we zién het gebeuren - wordt daarbij achterom gekeken en een verleden verheerlijkt dat zo nooit heeft bestaan. Allerlei soorten Brexits. Wel, een kleine kerk als de onze moet daar staan, daar midden in staan - en dat doen we ook - met het verhaal dat het geheim van het leven dat wij God noemen, het geheim onder en van het leven, altijd gezocht wil worden in de toekomst, (in de bijbel heet dat 'land van belofte', 'Koninkrijk van God'), niét in angstig achteromkijken en drogdromen over 'de vleespotten van Egypte'.

Het tweede, tot slot, is dat we ons bewust moeten zijn, dat wat ons als VPKB-ers verbindt niét alleen de fascinatie is voor de Man van Nazareth, maar ook de ruimte die dat bij ons mag innemen: de stellige overtuiging dat ieder mens welkom is bij God, juist ook de ander in zijn anders-zijn. Juist wij als kleine en diverse kerk moeten voorop gaan, helend voorop gaan. We hebben een prachtig getuigenis, uiterst actueel in deze onze maatschappij. Wij moeten voorop gaan, helend voorop: om àltijd de eigen angst voor het andere te willen overwinnen, nooit te willen vastroesten, in geen enkel dogma, en - àls het dan toch gebeurt, dan liefst zo laat mogelijk in je leven. Openheid, samen, ook samen met andersdenkenden, dàt is ons getuigenis, in het voetspoor van de man van Nazareth, die van het leven van elk mens een feest wilde maken. Daartoe zijn wij kerk. Wij zijn allemaal in dienst van de Heer die knecht werd, die kwam om zichzelf weg te schenken, om zichzelf te geven. Want er is geen ander menszijn dan dat waarin je beseft dat je telkens weer bezig moet zijn mens om te *worden* en medemens te zijn.

Ik ben blij met deze dag, trots hier te mogen staan in dit, ook vanuit het oogpunt van de Reformatie, historierijke Horebeke, de enige protestantse

gemeente op het Vlaamse platteland (de rest allemaal in stedelijke omgeving), de protestantse gemeente hier vindt haar oorsprong in de Reformatietijd en is - de Geuzenhoek - in zekere zin de bakermat van het protestantisme in Vlaanderen.

En hier, op deze plek, een herdenkingspostzegel. Zeer passend ook.

Het communiceren van het Woord, het geschreven en gedrukte woord.

En, ik heb al even goed mogen bekijken.

Hij is ook gewoon heel erg mooi!

Graag dank ik allen die eraan hebben meegewerkt voor dit prachtige initiatief.

Dank u wel.